

MARTIN ŠRAJER / 30. 4. 2019

České filmy v dubnu 2019

Jeden animovaný, jeden hraný a tři dokumentární. Taková byla ve zkratce bilance českých filmových premiér v měsíci, který se do historie zapíše především díky premiéře megafilmu *Avengers: Endgame*. Ten sice navzdory zdání, že je prvním tříhodinovým filmem v dějinách kinematografie (alespoň dle obav mnohých diváků, zda zvládnou zkrotit svou potřebu odskočit si) nepřinesl nic přelomového, ale již během otevíracího víkendu překonal dosavadní tuzemský rekord v návštěvnosti i tržbách. Více než tři sta padesát tisíc diváků a zhruba šedesát milionů korun během čtyř dnů se domácím tvůrcům musí jevit jako nedosažitelná meta. Zřejmě ale nejde o disciplínu, ve které by chtěli svým hollywoodským kolegům konkurovat. Mohou se oproti tomu zaměřit na lokální témata a těžit z místní tradice.

Velké dobrodružství Čtyřlístku vrátilo na plátna kin čtveřici zvířecích kamarádů z Třeskoprsk i původní kreslenou animaci Jaroslava Němečka (předchozí *Čtyřlístek ve službách krále* byl ve 3D). Oživení ducha oblíbených komiksů ve své recenzi ocenil Marcel Kabát, který filmu zároveň přiznal plusové body za jeho český původ. Většina ostatních seriózních kritiků k filmu ovšem zaujala kritičtější stanovisko (viz např. Jan Gregor). Primitivní příběh a animaci coby doklady návratu k tradici nepřijali. Jako připomínka kdysi méně nápadného podceňování dětského publika a důslednějšího přístupu k dětské tvorbě na konci měsíce posloužila *Cesta do pravěku* (1955) ve své digitálně restaurované verzi. Klasice od Karla Zemana oproti *Čtyřlístku* prospívá též skutečnost, že v ní není ženské postavy a neprozrazuje tak, v jakých rolích by muži ženy nejraději viděli (viz silně submisivní Fifinka, která ve snaze být přínosná vykřikuje věty jako „upeču buchty“ nebo „umyju okna“).

Čtyřlístek vidělo v kinech během otevíracího víkendu necelých čtrnáct tisíc diváků. Skoro třikrát víc jich ve stejné době zašlo na *Teroristku*, jediný hraný český film mezi premiérami měsíce. Druhý režijní a scenáristický počín Radka Bajgara (po úspěšné *Teorii tygra*), ve kterém Iva Janžurová s brokovnicí zjednává pořádek v chatové osadě

za Prahou, je trochu černá komedie a trochu sociální drama. Neschopnost skloubit obě tyto polohy do funkčního tvaru byla opakující se výtkou recenzentů. Těm kromě proměnlivé míry žánrové nadsázky vadilo také amorální vyznění filmu, působící jako obhajoba násilí coby nejúčinnějšího prostředku k řešení konfliktů (viz např. Kamil Fila). Ve vesměs odmítavých recenzích byly vyzdvihovány zejména herecké výkony Ivy Janžurové a Martina Hofmanna a vtipně rozehraná scéna jejich vyhrocené konfrontace, připodobňována ke tvorbě Quentina Tarantina.

Bez výraznějšího zájmu novinářů (a posléze i diváků) uvedl Národní filmový archiv do distribuce hodinový dokument *Jaroslav Kučera zblízka*, vhodný zejména jako doplněk k filmům, za jejichž kamerou jedna z nejvýraznějších osobností české filmové kamery stála. Sám o sobě může dokumentární portrét odrazovat jednak svou neuspokojivě krátkou stopáží, jednak nápadnou formální strohostí. Minimalisticky pojatý film na několika vybraných Kučerových pracích přibližuje, čím byl jeho přístup výlučný (mj. se dozvíme, že nic neponechával náhodě a výborně rozuměl prostorovým vztahům a nebál se experimentovat). Vedle vybraných filmových ukázek je film tvořen pouze „mluvícími hlavami“ českých i zahraničních filmových historiků a spolupracovníků (více k filmu najdete na jeho profilu na Filmovém přehledu).

Mnohem „akčnější“ formát má dobrodružná road movie Dana Přibáně a jeho kamarádů *Trabantem tam a zase zpátky*. Dokument, který za víkend vidělo velmi slušných osmnáct tisíc diváků, po deseti letech uzavřel cestu žlutých trabantů a završil zřejmě nejúspěšnější dokumentární ságu od dob cestovatelských dokumentů Hanzelky a Zikmunda. Film už oproti předchozím dílům ani nepředstírá snahu diváky vzdělávat a předkládat jim zajímavosti o zemích, kterými „žlutý cirkus“ projíždí. Jak před novinářskou projekcí prozradil i Přibáň, hlavní ambicí bylo zprostředkovat zážitek z jízdy, umožnit si užít vtipnou a napínavou cestu přes Indii, Himaláje nebo Čínu. Podle velmi dobrého diváckého hodnocení na ČSFD, podpořeného speciálními projekcemi pro příznivce starých vozidel s dvoutaktním motorem a neblahým vlivem na životní prostředí, požadavky svých fanoušků odhadl dobře.

Charakter road-movie má rovněž koprodukční slovensko-český dokument *Kapela*, jehož ambicí ovšem nebylo pouze pobavit, ale také zpochybnit některé předsudky, v jejichž zajetí žijeme. Režisér filmu Ladislav Kaboš v roce 2014 natočil *Všechny moje děti*. Jejich ústřední postavou byl ortodoxní farář Marián Kuffa, pomáhající lidem v

zapadlých romských osadách na východě Slovenska. Obyvatelé těchto osad se stali protagonisty Kabošova nového filmu, který zachycuje zrod romského hudebního tělesa. *Kapela* sleduje přípravu hudebníků na jejich účast na festivalu Pohoda, k němuž film jako k završení celého příběhu směřuje. Předchází mu turné po Slovensku, během kterého se musí hráči vypořádávat s problémy organizačního i osobního charakteru.

Hráčům se přes všechny komplikace daří absolvovat jedno vystoupení za druhým a jejich renomé pomalu stoupá, čímž je dán základní dějový rámec. Režisér nám zároveň postupně představuje jednotlivé muzikanty, nabízející sociální vzorek obyvatel osady. Najdeme mezi nimi lidi zaměstnané i zaměstnaní nehledající, vysokoškolsky vzdělané i takové, které vše potřebné naučil život. Hudební vzdělání většina z nich nemá, noty neznají. Hrají podle sluchu a citu. Technické nedostatky však nahrazují nasazením a radostí ze hry. Zejména zásluhou svérázných figur a občasných úsměvných příhod, které se jim dějí, má Kabošova výpověď o lidech, kteří se rozhodli vystoupit z „předepsaných“ rolí tragikomický, nikoliv beznadějný ráz. Zároveň se ze všech zmíněných filmů nejpřesvědčivěji a nejpodnětněji vyjadřuje v době, ve které žijeme a problémům, které ji trápí.